

Prif Weithredwr, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Chris Llewellyn

17 Chwefror 2026

Blaenoriaethu addysg yn y setliad llywodraeth leol terfynol

Annwyl Chris,

Rwy'n ysgrifennu ar ran y Pwyllgor yn dilyn ein sesiwn graffu gyffredinol ddiweddar ar 4 Chwefror gydag Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg.

Yn ystod y sesiwn, pwysleisiodd yr Ysgrifennydd Cabinet ei hymrwymiad i sicrhau cyllid craidd ychwanegol ar gyfer addysg fel rhan o'r setliad llywodraeth leol terfynol – amcan y nododd hi gyntaf yn ystod gwaith craffu ar y gyllideb ddrafft ar 27 Tachwedd 2025¹. Rydym yn croesawu ei chadarnhad bod hyn wedi'i adlewyrchu i raddau ystyrlon yn y gyllideb derfynol, gan arwain at £112.8 miliwn ychwanegol i lywodraeth leol.²

Esboniodd hefyd, yn dilyn trafodaethau ar draws y Llywodraeth, fod Ysgrifennydd y Cabinet dros Dai a Llywodraeth Leol wedi ysgrifennu at awdurdodau lleol ar 20 Ionawr i danlinellu bod y buddsoddiad ychwanegol hwn yn cydnabod y pwysau ariannol sy'n wynebu gwasanaethau addysg a gofal cymdeithasol.

Rydym yn croesawu'r gydnabyddiaeth hon o'r heriau y mae ysgolion yn eu hwynebu a pha mor bwysig yw sicrhau eu bod yn cael eu hariannu'n ddigonol. Ar adeg pan fo'r sefyllfa o ran cyllid cyhoeddus yn parhau i fod yn hynod heriol, rydym yn cydnabod efallai na fydd yr adnodd ychwanegol a ddarperir drwy'r Grant Cymorth Refeniw yn gallu ymdopi â'r holl bwysau hyn. Fodd

¹ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, 27 Tachwedd 2025, Cofnod y Trafodion, paragraff 35.

² Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, 4 Chwefror 2026, Cofnod y Trafodion, paragraff 11.

bynnag, rydym yn gweld y setliad terfynol gwell fel ffordd hanfodol o alluogi awdurdodau lleol i gefnogi ysgolion i'r eithaf.

Drwy gydol proses y gyllideb, rydym wedi bod yn ymwybodol iawn o'r pwysau ariannol hyn ar ysgolion. Roedd eich cyflwyniad i ymgynghoriad y Pwyllgor Cyllid yn ddatganiad clir am yr heriau ariannol sy'n wynebu awdurdodau lleol, gan gynnwys y bwlch o £137 miliwn ar gyfer 2026-27 a'r pwysau cynyddol sy'n gysylltiedig ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY). Cydnabu Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg ddifrifoldeb y sefyllfa hon yn ystod ein sesiwn craffu ar y gyllideb ar 27 Tachwedd. Nododd hi fod rhai awdurdodau lleol bellach yn cynnwys ADY ar eu cofrestrau risg corfforaethol.³ Atgyfnerthodd ei thystiolaeth yr angen i barhau i flaenoriaethu gwasanaethau addysg craidd.

Ei barn hi - ac rydym yn rhannu'r farn honno - yw mai'r hyn sydd ei angen fwyaf ar ysgolion yw cyllid craidd sefydlog a digonol i gyflawni eu gwaith o ddydd i ddydd, sy'n cael yr effaith fwyaf ar fywydau plant a phobl ifanc. Rydym yn sylweddoli bod awdurdodau lleol yn ymwybodol o'r ffaith hon, gan eu bod nhw'n agosach at y gwaith caib a rhaw. Gwyddom fod cyllid craidd ar gyfer ysgolion yn cael ei ddarparu'n bennaf drwy'r Grant Cymorth Refeniw ac mai awdurdodau lleol sy'n penderfynu sut i ddyrannu'r adnoddau sydd ar gael iddynt. Yn y cyd-destun hwnnw, mae'r cynnydd mewn cyllid craidd yn gyfle pwysig i barhau i flaenoriaethu addysg. Rydym am weld y cyllid hwn yn cyrraedd gwasanaethau addysg.

Nodwn hefyd fod llythyr Ysgrifennydd y Cabinet dros Dai a Llywodraeth Leol at awdurdodau lleol yn dweud bod y setliad yn "cynnig cyfle gwerthfawr i awdurdodau lleol ddyrannu adnoddau sylweddol i'w hysgolion, i ganolbwyntio ar bwysau allweddol anghenion dysgu ychwanegol, cludiant i'r ysgol, y gweithlu a llwyth gwaith".

Yng ngoleuni hyn a safbwynt Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, rydym am danlinellu pwysigrwydd defnyddio'r adnoddau ychwanegol yn y setliad i gefnogi ysgolion. Rydym yn cydnabod yn llawn y cyd-destun ariannol anodd y mae awdurdodau lleol yn gweithredu ynddo a'r ystod eang o gyfrifoldebau y mae'n rhaid i chi eu cydbwysu, gan gynnwys y pwysau mawr arall, sef gofal cymdeithasol. Serch hynny, mae'r uchelgais rydym yn ei rhannu i wella canlyniadau i blant a phobl ifanc yn dibynnu ar sicrhau bod y system gyfan yn gallu cynnal y cynnydd yr ydym i gyd am ei weld.

Felly, rydym yn gobeithio y bydd awdurdodau lleol yn ystyried yn ofalus sut y gall y cynnydd mewn cyllid craidd gefnogi gwasanaethau addysg orau, yn enwedig mewn meysydd fel ADY, cludiant i'r ysgol, y gweithlu a llwyth gwaith. Gyda thymor newydd y Senedd a Llywodraeth Cymru ar y gorwel, mae hyn yn teimlo fel moment bwysig i bob rhan o'r system gydweithio'n agos. Mae awdurdodau lleol yn bartneriaid cyflawni hanfodol ym maes addysg. Rydym yn awyddus i sicrhau, wrth i gyfrifoldeb

³ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, 27 Tachwedd 2025, Cofnod y Trafodion, paragraff 34.

drosglwyddo i bwyllgor olynol yn y Senedd nesaf, fod dysgwyr yn parhau i gael y sefydlogrwydd a'r cymorth sydd eu hangen arnynt drwy gyllid digonol i ysgolion.

Rydym yn anfon copi o'r llythyr hwn at Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, Ysgrifennydd y Cabinet dros Dai a Llywodraeth Leol a Chadeirydd y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai iddynt fod yn ymwybodol ohono, gan gydnabod bod hon yn foment bwysig i gryfhau sylfeini'r system addysg am flynyddoedd i ddod.

Buffy Williams AS

Cadeirydd

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

cc

Lynne Neagle AS, Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, Llywodraeth Cymru

Jayne Bryant AS, yr Ysgrifennydd Cabinet dros Lywodraeth Leol a Thai

John Griffiths AS, Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.